

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการขยายตัวอย่างรวดเร็วของประชากรโลกกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่เกือบทุกประเทศกำลังประสบอยู่ จากการศึกษาถึงสาเหตุพบว่า ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการสมัยใหม่ยังผลให้อัตราการตายลดลง อัตราการเกิดรอดชีพมีมากขึ้น จึงทำให้อัตราการเพิ่มตามธรรมชาติ (Natural Growth) ของประชากรสูงขึ้นตามลำดับ นอกจากนี้การเคลื่อนย้ายของประชากรจากชนบทสู่เขตเมือง เป็นสาเหตุสำคัญอันหนึ่งที่ทำให้ประชากรในนครหลวงอันเป็นศูนย์กลางของวิทยาการและวัฒนธรรม ตลอดจนการดำเนินธุรกิจ พาณิชยกรรมและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยตั้งคู่สำคัญให้เกิดการเคลื่อนย้ายเข้ามา

การขยายตัวของประชากรอย่างรวดเร็วนี้ได้ส่งผลกระทบต่อกระเพื่อมต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในต่าง ๆ เช่น กำลังแรงงาน การพัฒนากำลังคน การเพิ่มรายได้ต่อบุคคล การบริโภค การลงทุน การออมทรัพย์ ผลผลิตทางเกษตร และทรัพยากรธรรมชาติ และการพัฒนาสังคม¹ และเมื่อพิจารณาจำกัดเฉพาะในนครหลวงพบว่ากำลังประสบปัญหาเหล่านี้เช่นเดียวกัน แต่ละปัญหาก็มีสาเหตุหลายประการเกี่ยวโยงต่อเนื่องกันอย่างใกล้ชิด อาทิ เช่น ปัญหการจราจรนับเป็นผลกระทบกระเพื่อมมาจาก การวางผังเมือง ความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎระเบียบต่าง ๆ ของประชาชนเกี่ยวกับการจราจร การใช้ยานพาหนะและถนน ความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สภาพเกี่ยวกับที่ตั้งของที่พักอาศัย ที่ทำงาน โรงเรียน ตลอดจนถึงคุณภาพในด้านการสอนของโรงเรียนได้ส่งผล

¹ วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ, "การเพิ่มประชากรกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม,"

กระทบกระเทือนต่อสภาพการจราจรเป็นอย่างมาก เพราะมีคามารถพิจารณาเลือกโรงเรียนสำหรับบุตรหลานของตนตามระดับคุณภาพ อาจจำต้องใส่พาหนะไปส่งบุตรของตนไปยังโรงเรียนซึ่งอยู่ไกลบ้านแทนการเลือกส่งบุตรไปเรียนในโรงเรียนใกล้บ้านเป็นต้น¹ เมื่อพิจารณากระบวนการศึกษาในนครหลวงด้วยแล้ว จะพบว่าการวางแผนเกี่ยวกับการเพิ่มหรือขยายโรงเรียนนี้ยังขาดหลักเกณฑ์อยู่ ทำให้การเพิ่มจำนวนโรงเรียนไม่สัมพันธ์กับความหนาแน่นของประชากร จะเห็นได้ว่าบางอำเภอมีพลเมืองมากแต่มีโรงเรียนน้อย บางอำเภอมีพลเมืองน้อยแต่มีโรงเรียนมากไม่สมดุลงัน จึงทำให้เกิดปัญหาการข้ามเขตเรียน ปัญหาการเก็บเงินกินเปล่าต่าง ๆ ศึกษามา ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าเพื่อประโยชน์ต่อการวางแผนการศึกษาในนครหลวงและการแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกี่ยวกับสถานที่เรียนไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนประชากร จึงควรจะได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของ โรงเรียนมัธยมศึกษาและความหนาแน่นของประชากรในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้จะสังเกตเห็นว่าคุณภาพและชื่อเสียงของโรงเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร เป็นปัจจัยดึงดูดให้นักเรียนต่างจังหวัดเข้ามาศึกษาเป็นจำนวนมากขึ้นทุกปีถึงขั้นปัญหาดัง ๆ จึงน่าจะเกิดกับนักเรียนระดับนี้มากที่สุด นอกจากนี้ผลการวิจัยจะทำให้มองเห็นสภาพการของสถานที่เรียนตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา และทำนายสภาพในอนาคตได้ด้วย นอกจากนี้ยังทำให้ผู้บริหารการศึกษาได้มองเห็นถึงปัญหาการขาดแคลนที่เรียนในแต่ละอำเภอได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาลักษณะการเปลี่ยนแปลงของจำนวนห้องเรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507¹ ถึง พ.ศ. 2516 โดยคำนวณเป็นรายอำเภอ

¹ อรุณ สรเทศน์ "จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับนครหลวง," รายงานการวิจัยมา

2. ทหาความหนาแน่นของประชากรต่อห้องเรียน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 ถึง พ.ศ. 2516 โดยจำแนกเป็นรายอำเภอ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เพื่อศึกษาสภาพการและความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนประชากรกับการเพิ่มหรือขยายจำนวนโรงเรียน ในระดับมัธยมศึกษาของอำเภอต่าง ๆ ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้ข้อมูลในปีการศึกษา 2507 ถึง 2516

2. การวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะจำนวนประชากรของแต่ละอำเภอในกรุงเทพมหานครที่มีอายุระหว่าง 14 ปี ถึง 18 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 ถึง 2516 ซึ่งจะได้จากการประมาณจำนวนประชากรโดยวิธีทางคณิตศาสตร์แบบอัตราการเพิ่มคงที่ (Constant Annual Rate) หรือที่เรียกว่าการเพิ่มแบบเรขาคณิต (Geometric Growth) ซึ่งใช้จำนวนประชากรกลุ่มอายุต่าง ๆ จากสำมะโนประชากรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2503 และ 2513 เป็นฐานในการคำนวณ

3. ในการวิจัยนี้ ใช้โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาลและเอกชนเท่านั้น มิได้รวมไปถึงโรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ โรงเรียนสอนคนพิการ หรือโรงเรียนกวดวิชาต่าง ๆ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ประชากรที่มีอายุระหว่าง 14 ปี ถึง 18 ถือว่าเป็นประชากรวัยเรียนระดับมัธยมศึกษา

2. การประมาณจำนวนประชากรของแต่ละอำเภอในกรุงเทพมหานครที่ใช้ในการวิจัยนี้ ใช้วิธีการประมาณแบบอัตราการเพิ่มคงที่ ซึ่งมีข้อตกลงเบื้องต้นว่า อัตราการเพิ่มของประชากรอายุ 14 ปี ถึง 18 ปี มีอัตราคงที่โดยตลอดแตกต่างกันไปตามอำเภอ

3. การวิจัยนี้จะหาลักษณะการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนในรูปของสมการโพลีโนเมียล

4. การวิจัยนี้ใช้ข้อมูลจำนวนห้องเรียนแทนจำนวนโรงเรียน ทั้งนี้เพื่อขจัดปัญหาในเรื่องขนาดของโรงเรียนที่มีช่วงของความแตกต่างกันมากกว่าขนาดของห้องเรียน
5. ข้อมูลจำนวนห้องเรียนที่รวบรวมได้จากโรงเรียนต่าง ๆ นี้ มีความถูกต้องใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริงของโรงเรียนนั้น ๆ

คำจำกัดความ

1. โรงเรียนมัธยมศึกษา คือ โรงเรียนในสังกัดกรมวิสามัญศึกษาที่สอนในระดับมัธยมศึกษาและโรงเรียนที่ดำเนินการโดยเอกชนหรือหมู่คณะใดคณะหนึ่งที่มีใ้หน่วยราชการที่สอนวิชาสามัญระดับมัธยมศึกษาและเปิดสอนในเวลาปกติ
2. ห้องเรียน คือ ห้องที่ใช้เรียนประจำ ไม่รวมไปถึงห้องพัสดุ ห้องพยาบาลหรือห้องกิจกรรมอื่นใด
3. ประชากร หรือประชากรนักเรียน หรือประชากรวัยเรียน คือ จำนวนประชากรที่มีอายุระหว่าง 14 ปี ถึง 18 ปี ทั้งหญิงและชาย ซึ่งตามปกติควรจะเรียนอยู่ในชั้นต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5
4. การเปลี่ยนแปลงของห้องเรียนคือจำนวนห้องเรียนในช่วงเวลาหนึ่งซึ่งหาในรูปแบบของโพลีโนเมียลฟังก์ชัน
5. ความหนาแน่นของประชากร คือ อัตราส่วนของประชากรวัยเรียนต่อห้องเรียน

ความจำกัดของการวิจัย

การวิจัยนี้อาจเกิดความคลาดเคลื่อน ทำให้ผลการวิจัยไม่สมบูรณ์เท่าที่ควรนั้น อาจเนื่องมาจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับ จำนวนประชากร จำนวนโรงเรียน จำนวนห้องเรียน ได้มาจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งอาจเกิดความบกพร่องในการคัดลอก การจดบันทึก การพิมพ์ และการจัดลำดับต่าง ๆ ทำให้สถิติเกี่ยวกับจำนวนประชากร จำนวนโรงเรียน

2. จำนวนห้องเรียนอาจเกิดความคลาดเคลื่อนเนื่องมาจากข้อมูลบางส่วนรวบรวมมาโดยวิธีออกแบบสอบถามย้อนหลัง ซึ่งจะทำได้เฉพาะโรงเรียนที่ยังเปิดทำการสอนและมีทะเบียนโรงเรียนอยู่เท่านั้น สำหรับบางโรงเรียนที่เลิกกิจการไป หรือทะเบียนถูกทำลายไปแล้ว จึงไม่สามารถจะให้ข้อมูลได้ ซึ่งการปรับโดยวิธีหาค่าเฉลี่ย อาจทำให้ข้อมูลดังกล่าวคลาดเคลื่อนไปจากสภาพความเป็นจริง

3. จำนวนประชากรวัยเรียนนี้ ได้มาจากการประมาณโดยใช้สูตรคณิตศาสตร์

4. ประชากรบางคนเรียนเร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์อายุภาคบังคับ ทำให้จำนวนประชากรวัยเรียนระดับมัธยมศึกษาในแต่ละอำเภอไม่สมบูรณ์ครบถ้วน

คุรุณย์วิทยทรัพย์ากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย